

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Lontai Mária ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Lantos Krisztina jogtanácsos által képviselt II. rendű alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2007. szeptember 17-én kelt 15.G.41.910/2005/67. számú ítélete ellen a felperes részéről 70. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 500.000 (ötszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A II. rendű alperes 1993. április 21-én kötött adásvételi szerződéssel a ... Szövetkezettől - a korábban perben állt I. rendű alperestől - összesen 105.000.000 forint névértékű kárpótlási jegyet vásárolt a tőzsdei árfolyam 4 %-kal csökkentett összegében meghatározott vételárért. 25.000.000 forint vételár előleget adott át azzal, hogy a kárpótlási jegyek tényleges átadásakor az előleg 28%-kal növelt összegét számítják be a fennálló vételárba. Az I. rendű alperes földárverései halasztást szenvedtek, ezért csak a rendelkezésére álló kárpótlási jegy előleg utalványokat adta át a II. rendű alperesnek. Az I. rendű alperes 1994. tavaszán jelezte a II. rendű alperesnek, hogy a kárpótlási jegyeket magasabb vételáron, más vevő is meg kívánja vásárolni. A kárpótlási jegyekhez az I. rendű alperes 1994. májusában jutott hozzá.

A felperes jogelődje, a ... Kft. az Állami Vagyonügynökség (ÁVÜ) által értékesített vendéglátó egységek megvásárlására pályázatot nyújtott be, s a vételár 40 %-át kárpótlási jegyek átadásával kellett teljesítenie. 1994. május 17-én ezért adásvételi szerződést kötött az I. rendű alperessel, amely szerint az I. rendű alperes a felperes jogelődjének eladta a tulajdonában álló 77.168.000 forint névértékű kárpótlási jegyét - a névérték 95 %-áért - 73.150.000 forintért. A felperes jogelődje a vételárból 53.150.000 forintot az ÁVÜ pályázat elnyerésétől számított 60 napon belül, további 20.000.000 forintot pedig 1995. december 31-ig volt köteles megfizetni. A felperesi jogelőd képviselőjében eljáró ... a kárpótlási jegyeket 1994. május 17-én át is vette, és a társaság azok felhasználásával részt vett a ... Rt. megvásárlására kiírt pályázaton.

Az I. rendű alperes 1994. június 9-én kelt levélben tájékoztatta a felperes jogelődjét, hogy egy 1993. április 21-én kelt szerződés alapján 25.000.000 forint vételár-előleggel kapcsolatos visszafizetési kötelezettség terheli a II. rendű alperes irányában. A ... Rt. pályázat elbírálásának során a II. rendű alperes 1994. július 8-án kelt levélben bejelentést tett az ÁVÜ-nek a fenti, 1993. április 21-én megkötött szerződésről, és ezért kérte, hogy a tender elbírálásánál a kárpótlási jegy csomagot ne vegyék figyelembe. Az ÁVÜ a pályázatok elbírálásának a határidejét 30 nappal meghosszabbította. A felperes jogelődje az I. rendű alperessel 1994. május 17-én kötött adásvételi szerződést a Ptk. 369. §-ának (1) bekezdésére hivatkozással 1994. szeptember 9-i hatállyal felmondta, és 1994. szeptember 20-án engedményezési szerződést kötött a II. rendű alperessel, ebben a II. rendű alperes az I. rendű alperessel szembeni követelését a felperesi jogelődre átruházta, a felperesi jogelőd pedig a 25.000.000 forint vételár-előleget - járulékaival együtt - a II. rendű alperesnek az ... Rt.-vel 1994. szeptember 19-én kötött szerződés alapján nyújtott kölcsönből fizette ki. Az engedményezési szerződés 5. pontja szerint a II. rendű alperesnek tulajdoni igénye áll fenn az I. rendű alperes 77.168.000 forint névértékű kárpótlási jegyén, amely jogosultságot, valamint az ennek elszámolásával kapcsolatos igényét is átcedálta a felperes jogelődjére.

A pályázat nyertese a felperesi jogelőd lett, mely társaság - a kárpótlási jegyeket felhasználva - az ÁVÜ-vel 1994. október 21-én a ... Rt.-re vonatkozó adásvételi szerződést megkötötte.

A felperes jogelődje az I. rendű alperestől átvett kárpótlási jegyek ellenértékét nem fizette meg; az I. rendű alperes a felperesi jogelőd és a II. rendű alperes ellen pert indított, a felperesi jogelőd kötelezését kérte a kárpótlási jegyek vételárának megfizetésére, s egyben megtámadta az 1994. szeptember 20-i engedményezési szerződést. A felperes jogelődje a perben viszontkeresetet terjesztett elő. Az eljáró bíróságok jogerősen kötelezték a felperes jogelődjét 64.412.030 forint és kamatai és vételár megfizetésére az I. rendű alperes javára, az ezt meghaladó keresetet és a viszontkeresetet elutasították (Gf.I.31.037/1996/6., Gfv.X.31.776/1997/4.). A felperesi jogelődöt a kárpótlási jegyek vételárában marasztaló jogerős döntés a következő jogi állásponton alapult. A Ptk. 119. §-a és a Ptk. 338/B. §-ának (1) bekezdésében írtak értelmében az I. rendű alperes és a felperesi jogelőd között 1994. május 17-én létrejött adásvételi szerződés alapján a felperesi jogelőd a kárpótlási jegyeken, mint értékpapírokon - tekintettel arra, hogy a kárpótlási jegyek tényleges átadása is megtörtént - akkor is tulajdonjogot szerezhettek, ha az I. rendű alperes esetleg nem lett volna tulajdonos. Megállapította, hogy az I. rendű alperes a szerződéskötéskor a kárpótlási jegyek tulajdonosa volt, így a felperesi jogelőd a szerződés alapján a kárpótlási jegyeken tulajdonjogot szerzett, ezért a Ptk. 369. §-ának (1) bekezdésére alapított elállás joga nem illette meg. A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint az alperesek közötti 1993. április 21-én kötött megállapodás 2.5. pontjában, valamint ugyanezen a napon kelt engedményezési nyilatkozatban foglaltakból megállapítható, hogy a kárpótlási jegyek a Ptk. 270. §-ának (1) bekezdésében írt óvadékul szolgáltak a II. rendű alperes által az I. rendű alperes részére nyújtott 25.000.000 forint hitel és járulékai visszafizetésére (Gf.I.31.037/1996/6.). Mivel az alperesek között 1993. április 21-én létrejött szerződés megkötésekor az I. rendű alperes még nem volt a kárpótlási jegyek birtokában, ezért a Ptk. 338/B. §-ának (2) bekezdésében írtak szerint joghatályosan nem rendelkezhetett, óvadékul sem köthette le, ezért az óvadékra vonatkozó megállapodás joghatályosan nem jöhetett létre (Gfv.X.31.776/1997/4.).

A felperes jogelődje ellen 1999. május 3-án felszámolási eljárás indult.

Ilyen előzmények után 2000. szeptember 29-én indított pert a felperes jogelődje az alperesek ellen, amelyben - több jogszabályi alapot megjelölve - kérte, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket jogellenes magatartásukkal összefüggésben 30.000.000 forint többletköltség, mint kár és kamatai egyetemleges megfizetésére. Hivatkozása szerint a felperes jogelődje 1994. tavaszán alakult négy magánszemély taggal, 1.000.000 forint törzstőkével, kifejezetten abból a célból, hogy E-hitel igénybevételel részt vegyen a tatabányai székhelyű ... Rt. állami tulajdonú részvénytársaság értékesítésére kiírt privatizációs pályázaton. A privatizációs pályázat során az alperesek - a felperesi jogelőd által nem ismert - jogvitája és a II. rendű alperes jogosulatlan, banktitkot sértő, az ÁVÜ-hez történt bejelentése folytán kényszerhelyzetbe került, melyből csak további 30.000.000 forint megfizetésének a vállalásával szabadult. Előadta továbbá; miután nem rendelkezett saját vagyonnal, kénytelen volt két „konzorciumos” céget bevonni, mely társaságok vállalták a szükséges fedezetek biztosítását, de megtérítési igényt támasztottak, és

fedezetként lekötötték a ... részvénycsomag 50 %-át. Az ÁVÜ-vel 1994. október 21-én megkötött szerződés pedig ellehetetlenült, mert 1994. őszén „az ... botrány miatt” a Magyar Nemzeti Bank a megkötött E-hitel szerződés ellenére a hitelt nem folyósította. Mindezek következményeként a felperesi jogelőd helyzete ellehetetlenült, és 1995-ben elvesztette a privatizáció során megszerzett teljes részvénypakettjét.

Az első fokú eljárás tartama alatt változás történt a felek személyében, a felperesi oldalon a ... Kft. perbeli jogutódja a ... Kft. lett, s a bíróság a perből elbocsátotta a jogelőd felperest (20-II. sorszámú végzés). A jogutód felperes - az alperes hozzájárulásával - elállt az I. rendű alperes elleni keresetétől, ezért e vonatkozásban az elsőfokú bíróság a pert megszüntetette (28-II. sorszámú végzés).

A jogutód felperes (továbbiakban: felperes) a keresetét megváltoztatta (22. sorszámú beadvány), és a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésére alapozott követelését 207.397.000 forint és kamataira felemelte, melyet azzal indokolt, hogy a II. rendű alperes jogellenes magatartásával okozati összefüggésben az eredeti privatizációs koncepció nem valósult meg, a részvények felperes által történő megtartásának megghiúsulása miatt elmaradt a privatizációs haszon, amely a felperes kára, mivel a felperes nem volt képes többségi tagsági jogainak a gyakorlására a ... Rt.-ben, így a cég egyes vagyonelemeit nem értékesíthette, a cég működtetésében korlátozva volt, nem fizethette meg a részvények vételárát a tervezett módon. Állította, hogy az E-hitel megghiúsulása is kivédhető lett volna, amennyiben a II. rendű alperes nem teremt kényszerhelyzetet, és nem diktálja a felperesnek 1994. szeptemberében az engedményezési szerződés megkötését, és a rövidlejáratú hitelfelvételt. Álláspontja szerint a II. rendű alperes jogellenes magatartást tanúsított, amikor az ÁVÜ-höz valótlan bejelentést tett, s előadta, hogy a perben hivatkozott büntetőügy világított rá, hogy az ÁVÜ-höz tett bejelentéssel a II. rendű alperes a felperest szándékosan és tudatosan megtévesztette, mert, mint pénzügyintézetnek, tudatában kellett lennie, hogy a kérdéses ügyletet illetően biztosítékkal nem rendelkezik, a kárpótlási jegy előleg utalvány birtokában fedezeti lekötés érvényesen nem jött létre. Jogellenes továbbá a II. rendű alperes magatartása azért is, mert a bejelentéssel bank-, illetve üzleti titoknak (Ptk. 81. §) minősülő adatokat közölt, és megsértette a felperes személyhez fűződő jogait (Ptk. 78. §), a jóhiszeműség, a tisztesség követelményének megfelelő együttműködési kötelezettségét (Ptk. 4. § (1) bekezdés), valamint magatartása sértette az 1990. évi LXXXVI. tv.-nek az alapvető rendelkezéseit. Az ÁVÜ-höz tett bejelentése nem minősülhet az igényérvényesítés „normális útjának”, így a magatartása felróható, s a felperes kára, az elmaradt privatizációs haszon, egy folyamat eredményeként következett be, a kár összege pedig a „megghiúsult üzleti vállalkozás, a részvények megtartása ellehetetlenülésének a reális értéke” (Ptk. 355. § (4) bekezdés). Álláspontja szerint a felperes ellen tett bejelentés és a felperest engedményezési szerződés aláírására kényszerítő magatartás okozati összefüggésben van a felperes kárával, mivel engedményezési szerződés megkötése nélkül a kár bekövetkeztének folyamata nem kezdődött volna meg.

A II. rendű alperes ellenkérelmében, jogalap hiányában, a kereset elutasítását kérte. A felperes módosított keresete kapcsán előadta, hogy a kérdéses időszakban csak és kizárólag a felperes jogelődjének a képviselője volt tisztában olyan szinten a kárpótlási jegyek tulajdonjogával, melyet évekkel később a Legfelsőbb Bíróság megerősített. Hangsúlyozta, hogy kárpótlási jegyre vonatkozó adásvételi szerződéses konstrukció miatt jogában állt az I. rendű alperestől követelni a kárpótlási jegyek átadását, jogosult volt továbbá a tőzsdei értékesítési ügylet megkötésére is. Eljárása semmilyen körülmények között nem nevezhető rosszhiszeműnek, hiszen egy szerződéses kötelelem teljesítését kívánta. Tagadta a felperesnek azt az állítását, hogy az ÁVÜ-höz intézett nyilatkozatában a felperes jogelődjétől követelte volna az I. rendű alperes tartozását és, hogy a bejelentése tartalmazott „megtévesztő információt”, amely rávette a felperes jogelődjét a tartozás kifizetésére. Álláspontja szerint megalapozatlanul hivatkozott a felperes a tisztességtelen piaci magatartásról szóló 1990. évi LXXXVI. tv. rendelkezéseire, valamint arra, hogy olyan tényt nem állított, amely a felperes jogelődjének személyéhez fűződő jogait sértené, a bejelentés tárgya ugyanis a kárpótlási jegyek tulajdonjogának a kérdése volt, vitatta továbbá, hogy a jogutód felperes érvényesíthetné a jogelőd felperes személyéhez fűződő jogát megillető védelmi igényt.

Az elsőfokú bíróság a 2007. szeptember 17-én kelt ítéletével a felperes keresetét elutasította, és kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 1.000.000 forint perköltséget. A határozata indokolása szerint a felperes kártérítési igényét több jogcímen terjesztette elő, melynek ténybeli alapját a sérelmezett II. rendű alperesi magatartások jelentették, ezért a kereset elbírálásához elsődlegesen azt vizsgálta, hogy az alperesi magatartás jogellenes volt-e. Az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy a II. rendű alperes nyilatkozatainak alapját az I. rendű alperessel kötött adásvételi szerződés képezte, e vonatkozásban megállapította, hogy a korábbi bírósági eljárásoknak az alperesek közötti adásvételi szerződés érvényessége nem volt tárgya, ezen eljárások az adásvételi szerződés 5. pontjának (2.5. pont) érvénytelenségét mondták ki, a perbeli kárpótlási jegyekre kötött szerződés érvénytelenségét nem állapították meg, így az érvényes. Ebből következően a II. rendű alperesnek az ÁVÜ-nek megküldött bejelentése a kárpótlási jegyek iránti tulajdoni igényével kapcsolatos jogértelmezését tekintve volt csak téves, a vételárral kapcsolatos kötelmi igényét a bírósági ítéletek sem vonták kétségbe, volt tehát olyan joga, amelyet meg kívánt védeni. A jogosultnak az a nyilatkozata, melyet a fennálló jogának védelme érdekében tesz, nem lehet jogellenes, figyelemmel arra is, hogy a II. rendű alperes kötelmi igényének érvényesítése érdekében jogosult lett volna a felperesi jogelőd és az I. rendű alperes közötti adásvételi szerződés megtámadására. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az a körülmény, hogy a felperesi jogelőd a kárpótlási jegyeknek a II. rendű alperest megillető vételárat megfizette, a saját elhatározásán alapult, hiszen a felperes képviseletében eljáró ... tanúvallomása során úgy nyilatkozott, hogy jogásként megvizsgálta az alperesek szerződését, és megállapította, hogy a II. rendű alperesnek ugyan van egy kötelmi jellegű követelése az I. rendű alperes felé, de fedezeti lekötés nem áll fenn. Az 1994. szeptember 20-i engedményezési

szerződés megkötésekor a II. rendű alperes kötelmi igényéről azért is tudott a felperesi jogelőd, mert a tanú maga jelentette ki; azért nem akart fizetni az I. rendű alperesnek, mert úgy vélte, hogy a II. rendű alperesnek megfizetett vételárral a kárpótlási jegy tőzsdei vételárát kifizeti, és a saját megfontolásából döntött az engedményezési szerződés megkötése mellett. Ezért az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy kétséget kizáróan megállapítható; a II. rendű alperes kijelentései a kárpótlási jegy utalvánnyal és a fedezeti jelleggel kapcsolatban nem befolyásolták a felperesi jogelőd szerződéskötési akaratát, a tervezettnél korábbi - részleges - vételárfizetés, az 1994. szeptember 20-i szerződés megkötése nem a II. rendű alperes magatartásának a következménye, hanem a felperesi jogelőd saját elhatározásán alapuló döntése. A ... Rt. pályázatának a meghosszabbítása az ÁVÜ döntése volt, és ennek indoka nem a II. rendű alperes bejelentésével függött össze, hanem azzal, hogy tévesen tartotta a kárpótlási jegyek tulajdonjogát rendezetlennek. Mindezekre tekintettel a II. rendű alperes magatartása, és a felperes állított kára közötti ok-okozati összefüggés hiányában, a felperes kártérítés iránti igényét a II. rendű alperessel szemben nem érvényesítheti. Megalapoztatlannak találta az elsőfokú bíróság a felperesnek azt az állítását is, hogy a II. rendű alperes az I. rendű alperest érintő adatok tekintetében a tájékoztatási és együttműködési kötelezettségét megszegte, figyelemmel az 1991. évi LXIX. tv. hatályban volt előírásaira, kiemelve azt, hogy ... tanúvallomása alapján megállapítható, hogy a felperes jogelődje a kárpótlási jegyekre vonatkozó, alperesek közötti szerződés ismeretében írta alá az 1994. szeptember 20-i engedményezési szerződést, így az együttműködés hiánya okán kár nem érhetett. Kifejtette továbbá, hogy a felperes jogutódjává vált felperes a jogelőd felperes személyéhez fűződő jogát nem érvényesítheti, mivel az csak személyesen gyakorolható. (Ptk. 75. §, 81. §, 85. § (1) bekezdés), megalapoztatlanok továbbá az 1990. évi LXVIII. tv. felperes által megjelölt §-aira és a Ptk. 6. §-ára hivatkozással előterjesztett kérelmek is. Az elsőfokú bíróság a felperes további bizonyítási indítványait a Pp. 3 §-ának (4) bekezdése alapján, mint szükségtelent, mellőzte, mert úgy ítélte meg, a felperes keresete további bizonyítás lefolytatása nélkül elbírálnak volt. A perköltségről a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet alkalmazásával határozott.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, annak hatályon kívül helyezése, a bizonyítás kiegészítése iránt. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az eljárás lényeges szabályainak megsértésével, az anyagi jogszabályi rendelkezések helytelen alkalmazásával hozta meg ítéletét. A felperes bizonyítási indítványainak nem adott helyt, utóbb olyanokat is mellőzött, amelyek lefolytatása iránt korábban maga intézkedett. Nem nyilatkozta meg a II. rendű alperest lényeges kérdésekre, és nem értékelte azt a magatartását sem, hogy nem csatolta be hitelezési szabályzatát. A II. rendű alperes magatartásának jogellenessége a felperes megítélése szerint részben összefügg azzal, hogy nem vizsgálta az elsőfokú bíróság a II. rendű alperes belső szabályzatát, s azt a körülményt, hogy a pénzügyi tevékenységre vonatkozó szabályokat megszegve fedezetlenül nyújtott hitelt az I. rendű alperesnek. Változatlanul állította, hogy a ... Rt. megvásárlására kiírt pályázat felfüggesztését a II. rendű alperesnek az az egyértelműen valótnak,

megtévesztő bejelentése okozta, amely szerint a kárpótlási jegyeket fedezetként lekötötte, és azok bankhitel fedezetéül szolgálnak, s az állítás valótlanságáról egyedül a II. rendű alperesnek volt tudomása. Fellebbezés kiegészítésében hangsúlyozta, hogy a II. rendű alperes bejelentése kapcsán megalapozatlanul fogadta el az elsőfokú bíróság azt az alperesi védekezést, hogy a II. rendű alperes jogkérdésben tévedésben volt, s csupán jogos érdekét érvényesítette az ÁVÜ előtti fellépésével, melyet azért választott, mert saját mulasztását elhallgatta, s csak az alperesi hitelkihelyezés körülményeinek feltárása ismeretében lehetett volna állást foglalni abban a kérdésben, hogy tisztességesnek és jóhiszeműnek tekinthető-e, ha egy pénzintézet saját felróható magatartásából, jogsértő mulasztásából származó kárát nem bírósági eljárásban érvényesíti, hanem egy kívülálló, harmadik személy pályázatának a megzavarásával (Ptk. 4. § (1) bekezdés). Hivatkozott arra is, hogy az első fokú ítélet megalapozatlan azért is, mert a beszerzett 3.B.14.448/2002. számú büntetőügy anyagát nem vette figyelembe. A büntetőeljárásban beszerzett valamennyi szakvélemény egyhangúan állítja, hogy a felperesi jogelőd privatizációs üzleti terve az alperesi magatartással okozati összefüggésben lehetetlenült el. Az ítélet nem adta magyarázatát, hogy ezen szakvéleményeket miért nem vette figyelembe, ugyanakkor nem adott helyt a felperes szakértő kirendelése iránti bizonyítási indítványának. Hivatkozott arra is, hogy a bekövetkezett kár megtérítésére irányuló, s a jogosult által már érvényesített vagyoni igény nem „személyhez kötött” követelés, még az esetben sem, ha a kár a személyhez fűződő jogok megsértése miatt következett be, ezért téves az első fokú ítélet ezzel ellentétes indokolása, és megalapozatlan az 1990. évi LXXXVI. tv. rendelkezéseinek megsértésére alapított igény elutasítása is, a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése alapján a II. rendű alperes felelőssége fennáll, mert a törvény vélelmezi a károkozó magatartás jogellenességét. Amennyiben a II. rendű alperes magatartása mégsem minősülne jogellenesnek, ez esetben - álláspontja szerint - a Ptk. 6. §-a alkalmazásának van helye. Mindezekre figyelemmel újabb eljárás keretében feltétlenül szükséges a beszerzett büntetőügy szakértői anyagának értékelése, a felperes által kért tanúk meghallgatása, és az indítványozott szakértői bizonyítás lefolytatása.

A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyására irányult.

A fellebbezés nem megalapozott.

A Fővárosi Ítéltábla a rendelkezésre álló iratok alapján megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a releváns tényállást feltárta, az abból levont következtetése, ítéleti döntése megalapozott és helyes; a felperes fellebbezésében felhozottakat lényegében az első fokú ítélet helytálló indokai alapján nem fogadta el.

A fellebbezés kapcsán a Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy megalapozatlanul hivatkozott a felperes az első fokú eljárás lényeges szabályainak a megsértésére és az anyagi jogszabályi rendelkezések helytelen alkalmazására.

A jogvita elbírálásához a bíróságnak arról kell meggyőződnie, hogy a perbe vitt (érvényesíteni kívánt) jogot (Pp. 121. § (1) bekezdés) megalapozó, annak alapjául szolgáló tények fennállnak-e. A jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása a feleket terheli (Pp. 3. § (3) bekezdés), a bizonyítás lefolytatása azonban a bíróság feladata. Ennek keretében a bíróság dönt arról, hogy az ügyben bizonyítandó releváns tények az indítványban foglalt mely bizonyítás elrendelését indokolják. A Pp. 3. §-ának (4) bekezdésében foglalt alapvető rendelkezés kimondja; a bíróság a bizonyítási indítványhoz, illetve a bizonyítást elrendelő határozatához nincs kötve. A bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését, vagy a már elrendelt bizonyítás lefolytatását (kiegészítését, megismétlését), ha az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen. A polgári perben szabad bizonyítási rendszer érvényesül; a bíróság az alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint felhasználhat minden egyéb bizonyítékot, amely a tényállás felderítésére alkalmas (Pp. 3. § (5) bekezdés).

A bizonyítékok szabad értékelése és a szabad bizonyítás elvének megfelelően nem sértett eljárási szabályt az elsőfokú bíróság, amikor további bizonyítás elrendelését mellőzte, és nem tulajdonított annak jelentőséget, hogy a II. rendű alperes nem csatolta az iratokhoz a hitelezési, illetve üzletszabályzatát. Az elsőfokú bíróság a felek előadása, a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékok egybevetése alapján a bizonyítékok helyes értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy a II. rendű alperes jogellenes magatartása, valamint a felperes állított károsodása és a II. rendű alperes magatartása közötti okozati összefüggés hiányában a II. rendű alperes kártérítési felelőssége nem áll fenn.

Nem sértett eljárási szabályt az elsőfokú bíróság azzal sem, hogy a beszerzett büntetőügy szakértői anyagát nem értékelte, mivel - a Pp. 4. §-ának (2) bekezdését ide nem értve - a polgári perben eljáró bíróság önállóan állapíthat meg tényállást, a bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság vagy fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás nem köti (Pp. 4. § (1) bekezdés).

A felperes módosított keresetében a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése alapján 207.397.000 forint és kamatai megfizetésére kérte az alperes kötelezését, állította, hogy a II. rendű alperes jogellenes magatartásával okozati összefüggésben következett be a felperesi jogelőd privatizációs koncepciójának a meghiúsulása okán az érvényesíteni kívánt összegű kára.

A Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Az idézett törvényhelyből következik, hogy a kártérítési felelősségi megállapításához három törvényi elem együttes fennállása szükséges; a jogellenes

magatartás, a kár bekövetkezése, valamint a jogellenes magatartás és a kár közötti okozati összefüggés. A felperesnek kell bizonyítani a magatartás jogellenes voltát, a kárt és a kettő közötti okozati összefüggést. Ennek bizonyítása esetén a törvény vélelmezi a magatartás felróhatóságát, így az alperest terheli annak bizonyítása, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Amennyiben a törvényi tényállási elemek bármelyike hiányzik, a kártérítési felelősség nem állapítható meg.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a II. rendű alperes terhére jogellenes magatartás nem állapítható meg, az ítélet indokaival a másodfokú bíróság egyetértett, azt megismételni nem kívánja.

A fellebbezés kapcsán a Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy a II. rendű alperes 1994. július 8-án kelt bejelentése nem volt valótlan, annak megfogalmazása megfelelt az alperesek által 1993. április 21-én kötött szerződésében írtaknak. Ezért az 1994. július 8-i ÁVÜ-höz történt bejelentéssel összefüggésben megalapozatlanul hivatkozott a felperes a fellebbezésében a II. rendű alperes jóhiszeműségének és tisztességének a hiányára (Ptk. 4. § (1) bekezdés). Mindezekből az is következik, hogy a felperes alaptalanul állította a fellebbezésében a II. rendű alperes magatartását tekintve további polgári jogi normák megsértését. A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját is, amely szerint a felperes, mint jogutód a jogelőd személyhez fűződő jogát nem érvényesítheti.

A jogellenesség hiánya önmagában is alapot ad a kártérítési kereset elutasításának, az elsőfokú bíróság ugyanakkor helyesen állapította meg a releváns okozati összefüggés fennállásának a hiányát is.

A ... Rt. privatizációs pályázatán felhasznált kárpótlási jegyek adásvételére a felperes jogelődje és az I. rendű alperes 1994. május 17-én kötöttek szerződést, a jogelőd felperes képviselőjében eljáró ... e napon a kárpótlási jegyeket (a bemutatóra szóló értékpapírokat) át is vette, így nem lehetett kétsége azok tulajdonjogát illetően (1991. évi XXV. tv. 6. § (2) bekezdése, Ptk. 119. §), ezért helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a II. rendű alperessel megkötött 1994. szeptember 20-i engedményezési szerződés a felperesi jogelőd saját elhatározásán alapult. A másodfokú bíróság álláspontja szerint nem hagyhatók figyelmen kívül az ügyben az oksági kapcsolat hiányát alátámasztó következő tények sem. A felperes jogelődje az 1994. szeptember 20-án kelt engedményezési szerződés folytán 25.000.000 forintot és járulékait, összesen 31.725.164 forintot megfizetett a II. rendű alperesnek. A Legfelsőbb Bíróság ismertetett ítéletei ezt a „engedményezett összeget” beszámították az I. rendű alperesnek fizetendő és az 1994. május 17-én megkötött adásvételi szerződés szerint járó vételárba. A Legfelsőbb Bíróság Gf.I.31.037/1996/6. számú ítélete szerint megtörtént az elszámolás a tekintetben is, hogy a felperesi jogelődnek az 1994. május 17-i adásvételi szerződés szerinti teljesítési határidő lejárta előtt három hónappal kellett kifizetnie a II. rendű alperesnek járó 25.000.000 forint és járulékait. Megállapítható továbbá, hogy a felperes jogelődje a II. rendű alperesnek kifizetett 25.000.000

forintot és járulékait az ... Rt.-től felvett kölcsönből fedezte, melynek visszafizetésére nem került sor, az ... Rt. jogutódja, a ... Rt. és a felperes jogelődje által megkötött egyezség értelmében (12.G.41.91062005/47. számú jegyzőkönyv 47/1. számú melléklete). E tények értékelésével is az a következtetés vonható le, hogy semmilyen szerves összefüggés nincs a II. rendű alperes magatartása és a felperes állított, esetleges elmaradt privatizációs haszna között, figyelemmel arra is, hogy az E-hitel folyósításának a felfüggesztése a felperesi jogelőd társaság üzletvitele és a II. rendű alperes magatartása között nincs oksági kapcsolat.

A felperes 22. sorszámú keresetét módosító beadványában a Ptk. 6. §-ára alapított kártalanítási igényét nem tartotta fenn, ezért alaptalanul hivatkozott fellebbezésében a Ptk. 6. §-ára, erre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítélete indokolásából mellőzi az e körben kifejtetteket.

A fentiekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság helytálló ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése sikertelen volt, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint köteles a II. rendű alperesnek a másodfokú eljárással okozott költségét megtéríteni. Az alperes másodfokú perkölsége a 8/2002. (III. 30.) IM rendelet 2. §-a szerint mérlegeléssel megállapított, és az általános forgalmi adót is tartalmazó ügyvédi munkadíjat foglalja magában.

Budapest, 2008. április 22.

. Bánki Horváth Mária s. k.,

a tanács elnöke

. Rédei Anna s. k.,
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s. k.,
bíró